

Bakgrund

Insekterna är en avancerad djurgrupp med ofta stränga och specialiserade miljökrav. Insekternas levnadssätt och populationernas ofta höga numerär gör att de har en genomgripande betydelse för praktiskt taget varje ekosystems struktur och funktion.

Trots den genomgripande betydelse som insekterna har i ekosystemen är de alltså mycket ofullständigt utforskade i Sverige, även om vi åtminstone i Europa, ligger relativt långt framme. Hittills är cirka 23 000 insektsarter påträffade i landet och fler återstår med säkerhet att upptäcka, insekterna är således den i särklass artrikaste djurgruppen och utgör inräknat de övriga leddjuren mer än 90 % av den totala svenska faunan!

Dagens kunskapsnivå är alltså sedan Linnés tid till allra största delen ett resultat av amatörentomologers verksamhet. Också idag står amatörerna för den alltför dominerande mängden systematiska, faunistiska och biologiska undersökningar och studier, åtminstone för det stora flertalet insektsordningar.

Forskningsverksamhet inom det entomologiska området tillhör inte någon prioriterad del hos vare sig naturvårdande eller anslagsbeviljande myndigheter, få tecken finns idag som tyder på att en förändring kan förväntas inom detta område under överskådlig tid! Detta ökar därför betydelsen av amatörentomologernas insatser.

Biologiska och ekologiska förhållanden är för det stora flertalet arter mycket ofullständigt kända eller i många fall okända. Ytterst få undersökningar inom det ekologiska området har genomförts i Europa, än mindre i Sverige! För dagfjärilar - som ändå tillhör de mest studerade insekterna av alla - har frågan om varför en art förekommer på den plats den gör, aldrig fått ett helt svar. Här, liksom för alla andra insektsordningar, finns ett skriande behov av undersökningar. För att kunna göra åtminstone någorlunda riktiga bedömningar av olika arters biotop- och skyddsbehov är sådana undersökningar av avgörande betydelse.

I det entomologiska forsknings- och undersökningsarbetet är såväl fack- som amatörentomologer av ovärderlig betydelse och alla ansträngningar till samverkan mellan dessa måste tas tillvara. Tyvärr är rekryteringen av amatörer idag mycket svag och alltför få fackentomologer finns i landet. Ingen påtaglig eller ens nämnvärd förändring i dessa förhållanden kan heller förväntas under överskådlig tid. Hos unga människor finns ofta ett kortvarigare intresse för exempelvis dagfjärilar och andra mer iögonenfallande insekter.

Ett sådant intresse bör på alla sätt uppmuntras och stimuleras. För att efterhand utvecklas till ett vidare eller mer fördjupat intresse för naturen. Studier av eftersatta insektsordningar efter fördjupade studier av olika biologiska förhållanden bör härvid särskilt stimuleras. Enskilda entomologer och i synnerhet de entomologiska föreningarna har här ett stort ansvar när det gäller att på alla sätt stimulera nybörjare att bredda och fördjupa sina studier och verksamheter i en önskvärd riktning. Detta är ett arbete som bör få högsta prioritet!

Mycket lite inom hela det entomologiska området är idag känt, vilket gör att det finns nära nog obegränsade möjligheter för alla som vill, att bidra med viktig och grundläggande kunskap. Ett sådant arbete bör på alla sätt stimuleras och också - hos var och en - vara den drivande källan för entomologisk verksamhet i allmänhet, speciellt mot bakgrund av den på många håll hotande trivialiseringen av landskapet och dess effekter på mångfalden i vår lägre fauna.

Insamling är grundläggande inom entomologin och kan som regel inte ersättas med annan dokumentering. Felbestämningar sker lätt även för lättigenkännliga arter, varför beläggexemplar är nödvändiga för att möjliggöra efterkontroll. Det visar sig emellanåt att även vanliga arter i efterhand består av mer än en art, där de två närstående arterna har olika ekologiska nischkrav. Insamlade insekter kan komma att visa sig ovärderliga i framtiden också genom att exempelvis kunna följa förändringar av radioaktivitet, tungmetaller etc i naturen.

Dessa och andra förhållanden gör att insamlat materia) utgör själva grundvalen för entomologiska studier inom alla områden, både när det gäller rent systematiska, faunistiska eller biologiskt inriktade studier. Insekternas stora populationer och kraftiga reproduktivitet gör det möjligt för dem att kunna leva vidare. Detta innebär att insamlingar normalt inte har någon märkbar inverkan på populationerna. De är i många fall istället en förutsättning för att möjliggöra effektiva åtgärder att säkerställa en art eller faunan i ett område.

Det är således nödvändigt med normal insamlingsverksamhet. Det är samtidigt av största vikt att den kunskap som erhålls ur denna insamlingsverksamhet leder till fördjupad kunskap och förståelse om vår natur eller till ett arbete som syftar till att bevara naturområden. Den enskilde entomologen har här ett stort personligt ansvar! Omvänt är ny kunskap om olika biologiska förhållanden för en enskild art ofta inte beroende av att material insamlas.

Allt pekar på att utnyttjandet av naturresurser och exploateringar av naturområden kommer att öka i omfattning i framtiden om inte grundläggande förändringar i dagens samhällspolitik får möjlighet att slå igenom. För att någorlunda kunna bedöma konsekvenserna för den lägre faunan av en sådan fortsatt verksamhet är det mycket angeläget att kunskapen ökar snabbt! Det största behovet idag av ny kunskap finns inom områden som rör faunistiska, biologiska och ekologiska förhållanden för enskilda utsatta arter och för naturskydds- och naturvårdsinriktad entomologi i allmänhet. Det bör därför vara naturligt att entomologers största ansträngningar framgent koncentreras till dessa områden. Detta förhållande är centralt och bör vara vägledande i all **entomologisk verksamhet.**

För att möjliggöra ovanstående mål har därför Svenska Entomologiska Förening med lokalföreningar antagit nedanstående Codex som vägledande princip och mål för entomologers verksamhet, oavsett om de är amatör- eller fackentomologer:

Generella principer

1. Vårt handlande i naturen skall vägledas av vårt intresse och engagemang för naturen och dess egenvärde. Vårt handlande skall härvid vägledas av strävan att på olika sätt bidra till en större kunskap om naturen, olika biologiska och ekologiska processer och sammanhang. Av dessa skäl är det därför angeläget att vårt entomologiska handlande kan motiveras och försvaras.
2. Naturen bör vara den plats där vi inhämtar ny kunskap. Denna kunskap bör så långt möjligt göras tillgänglig för andra, i synnerhet inom områden där bristen på kunskap är störst eller mest angelägen ur naturvårds- eller naturskyddssynpunkt.
3. Insamlande av insekter hos den enskilde bör på sikt inte förbli ett självändamål utan fördjupade studier inom ett eller flera områden bör anses vara en naturlig utvecklingsväg för en entomolog.
4. Varje entomolog har i sitt utövande ett ansvar för att kändedomen om entomologin och dess rykte förvaltas och utvecklas på bästa sätt.
5. Varje entomolog bör på olika sätt försöka uppmuntra till ett ömsesidigt samarbete med naturvårdande myndigheter och andra entomologer, samt bistå med kunskap som kan vara väsentlig ur naturvårds- och naturskyddssynpunkt.
6. Entomologisk verksamhet skall inriktas på att på olika sätt sprida kunskap om insekterna och deras sammanhang i naturen.
7. Entomologisk verksamhet skall bidra till ny och ökad kunskap samt förståelse om olika biologiska och ekologiska förhållanden i vår natur. Samarbetsformer för att uppnå bästa möjliga resultat av dessa olika verksamheter skall därvid sökas med andra entomologer, olika myndigheter och organisationer.
8. Vår entomologiska verksamhet skall också på olika sätt sträva efter att uppmärksamma olika hotfaktorer och också verka för att värdefulla områden undantas från markanvändnings- eller exploateringsföretag som kan leda till utarmning av naturvärden. Detta måste anses vara en självklar och naturlig del i vår verksamhet.
9. Entomologisk verksamhet skall slutligen på olika sätt verka för att varje art som har eller kan förmodas ha reproducerande populationer i landet ges möjlighet att fortleva i så många, stora och livskraftiga populationer som möjligt genom att bedriva studier och undersökningar för att klargöra förhållanden som kan vara av intresse för naturvård och naturskydd. För att detta arbete skall kunna ske är det väsentligt att såväl amatör- som fackentomologer har möjligheter till insamling och studier av den lägre faunan om det kan anses vara till gagn för någon form av naturvårds- eller naturskyddsriktad entomologi.
10. Materialets framtida förvaring skall säkras så att det kommer till största nytta. Om inga intresserade entomologer i släkten eller bekantskapskretsen finns, skall varje entomolog tillse att samlingen tillsammans med anteckningar och andra förteckningar hamnar på ett offentligt museum med tillräckliga resurser att bevara den och göra den tillgänglig för forskare av olika slag.

31 mars 1990

Arbetsgruppen för Naturvårdsdeklaration och Etisk Codex i Sveriges Entomologiska Förening